

30 Δεκεμβρίου, 1985

[ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ, Πρ., Α. ΛΟΪΖΟΥ, ΜΑΛΑΧΤΟΣ,
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΛΩΡΗΣ, ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, ΠΙΚΗΣ,
ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ/σταί]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 149(β)
ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΔΑΣ, ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ,

Αιτούντες.

(Υπόθεση Αρ. 1061/85).

5 Συνταγματικό Δίκαιο—Σύνταγμα Άρθρα 72, 78.1, 73.1
και 52—Βουλή Αντιπροσώπων—Εκλογή Προέδρου
Βουλής Αντιπροσώπων—Η απαιτούμενη πλειοψηφία για
την εκλογή είναι αυτή που προβλέπει το Άρθρο 78.1—
10 Το κυριαρχικό δικαίωμα της Βουλής των Αντιπροσώ-
πων να ρυθμίζει τα της διαδικασίας της—Το δικαίωμα
αυτό μπορεί να ασκηθεί και με ειδική πάνω σε συγκεκρι-
μενόμενο θέμα απόφαση—Τέτοια απόφαση λαμβάνεται
με την πλειοψηφία που προβλέπει το Άρθρο 78.1 και
15 δεν υπόκειται στο Άρθρο 52—Σε περίπτωση που ου-
δείς υποψήφιος συγκεντρώσει την απαιτούμενη από το
Άρθρο 78.1 πλειοψηφία, τότε η Βουλή κατ' ενάσκηση
του κυριαρχικού της δικαιώματος να ρυθμίζει τα της
20 διαδικασίας της και δυνάμει του «Δικαίου της Ανά-
γκης» δύναται να καθορίσει με απόφαση της ειδική δι-
αδικασία εκλογής Προέδρου της.

25 Στις 27 Δεκεμβρίου το Ανώτατο Δικαστήριο έδωσε
άδεια στους αιτούντες, δυνάμει του κανονισμού 15(2)
(β) του Διαδικαστικού Κανονισμού του Ανωτάτου Συν-
ταγματικού Δικαστηρίου, για την έναρξη της παρού-
σας διαδικασίας για ερμηνεία, δυνάμει του Άρθρου
149(β) του Συντάγματος, του Άρθρου 72 του Συντά-
γματος, σε συσχέτισμό με το Άρθρο 78(1) του Συν-
τάγματος, αναφορικά με την εκλογή Προέδρου της
30 Βουλής των Αντιπροσώπων.

ΑΠΟΦΑΣΙΣΘΗΚΕ, διαφωνούντος του κ. Πική, Δι-
καστού:

30 (1) Τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων
εκλέγουν δυνάμει του Άρθρου 72 οι από την Ελληνική
Κοινότητα εκλεγόμενοι Βουλευτές. Επειδή όμως αυτοί
σαν ειδικά καθοριζόμενοι εκλέκτορες εκλέγουν τον
Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων εκ μέρους
ολοκλήρου της Βουλής η σχετική απόφασή τους είναι

απόφαση της Βουλής με την έννοια του Άρθρου 78.1 και ψηφίζεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων και ψηφιζόντων Βουλευτών.

(2) Η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει κυριαρχικό δικαίωμα να ρυθμίζει τα της διαδικασίας της. Το Άρθρο 73.1 του Συντάγματος που αποτελεί έκφραση του δικαιώματος αυτού δεν είναι εξαντλητικό ή περιοριστικό του τρόπου ασκήσεως του εν λόγω δικαιώματος. Η Βουλή μπορεί να ρυθμίζει οποτεδήποτε χρειάζεται τη διαδικασία της και με ειδικές προς τούτο αποφάσεις της.

(3) Γι αυτό σε περίπτωση, που ουδείς υποψήφιος συγκεντρώνει την πλειοψηφία του Άρθρου 78.1 για εκλογή του σαν Προέδρου του Σώματος, η Βουλή, ασκώντας το πιο πάνω κυριαρχικό της δικαίωμα και δυνάμει του «Δικαίου της Ανάγκης» μπορεί με απόφαση της, ψηφιζόμενη με την απαιτούμενη από το Άρθρο 78.1 πλειοψηφία, να καθορίσει ειδική διαδικασία για την εκλογή Προέδρου της. Δεν είναι αποδεκτό ότι η απόφαση για τέτοια ειδική διαδικασία επαφίεται χωριστά, δυνάμει του Άρθρου 72, στους Βουλευτές που εκλέγονται αντίστοιχα από την Ελληνική και Τουρκική κοινότητα με κίνδυνο να υιοθετούνται διαφορετικές διαδικασίες για την εκλογή Προέδρου και Αντιπροέδρου του Σώματος.

(4) Η οποιαδήποτε απόφαση για τέτοια ειδική διαδικασία δεν υπόκειται στο Άρθρο 52 του Συντάγματος γιατί κάτι τέτοιο θα ήταν αντίθετο με το πιο πάνω κυριαρχικό δικαίωμα της Βουλής για τη διαδικασία της.

(5) Η παρούσα διαδικασία ερμηνείας του Συντάγματος αποτελεί εκπλήρωση συνταγματικού καθήκοντος της Δικαστικής προς την Νομοθετική εξουσία.

Απόφαση ως ανωτέρω.

Αποφάσεις αναφερόμενες στην απόφαση: 35

Γενικός Εισαγγελέας ν. Ιμπραχίμ και άλλων, 1964 Α.Α.Δ. 195'

Αλούπας ν. Εθνικής Τράπεζας (1983) 1 Α.Α.Δ. 55.

Προσφυγή.

Προσφυγή από τους Βουλευτές του Δημοκρατικού Κόμματος για ερμηνεία, δυνάμει του Άρθρου 149(β) του Συντάγματος, του Άρθρου 72 του Συντάγματος σε συσχέτισμό με το Άρθρο 78(1) του

Συντάγματος, αναφορικά με την εκλογή Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Π. Πολυβίου με τον Χρ. Τριανταφυλλίδη, δια τους αιτούντες.

5 Φ. Κληρίδης αυτοπροσώπως, ως Βουλευτής, και δια τους άλλους Βουλευτές του ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

10 Μ. Χριστοφίδης αυτοπροσώπως, ως Βουλευτής, και δια τους άλλους, εκτός του κ. Α. Μαρκίδη, Βουλευτές του Δημοκρατικού Συναγερμού (ΔΗ.ΣΥ) στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Α. Μαρκίδης αυτοπροσώπως, ως Βουλευτής.

15 Ε. Ευσταθίου και Δ. Ηλιάδης αυτοπροσώπως, ως Βουλευτές, και δια τους άλλους Βουλευτές του Σ.Κ. ΕΔΕΚ στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

20 ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ Πρ. ανέγνωσε την απόφαση του Δικαστηρίου: Στις 27 Δεκεμβρίου 1985 το Ανώτατο Δικαστήριο έδωσε άδεια στους αιτούντες, δυνάμει του κανονισμού 15(2) (β) του Διαδικαστικού Κανονισμού του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, για την έναρξη της παρούσας διαδικασίας για ερμηνεία, δυνάμει του Άρθρου 149(β) του Συντάγματος, του Άρθρου 72 του Συντάγματος, σε συσχέτισμό με το Άρθρο 78(1) του Συντάγματος, αναφορικά με την εκλογή Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων.

25 Στις 28 Δεκεμβρίου 1985 το Ανώτατο Δικαστήριο άκουσε τις απόψεις των αιτούντων, οι οποίοι είναι οι Βουλευτές του Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΗΚΟ) στη Βουλή των Αντιπροσώπων, και επίσης τις απόψεις των άλλων Βουλευτών — (του ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ, του Δημοκρατικού Συναγερμού (ΔΗΣΥ) και του Σ.Κ. ΕΔΕΚ) — στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

30

Η ομόφωνη Απόφαση της πλειοψηφίας των Μελών του Ανωτάτου Δικαστηρίου (Μ. Τριανταφυλλίδη, Α. Λοίζου, Γ. Μαλαχτού, Δ. Δημητριάδη, Α. Λώρη, Δ. Στυλιανίδη και Α. Κούρρη) είναι η ακόλουθη:

1. Σύμφωνα με το Άρθρο 72 του Συντάγματος τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων εκλέγουν οι από την ελληνική κοινότητα εκλεγόμενοι Βουλευτές. Επειδή όμως οι εν λόγω Βουλευτές εκλέγουν ως ειδικά καθοριζόμενοι εκλέκτορες, δυνάμει του Άρθρου 72 του Συντάγματος, τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων εκ μέρους ολοκλήρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, η σχετική απόφασή τους είναι απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων με την έννοια «αποφάσεως» της Βουλής των Αντιπροσώπων στο Άρθρο 78.1 του Συντάγματος και ψηφίζεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων και ψηφιζόντων Βουλευτών.

2. Η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει κυριαρχικό δικαίωμα να ρυθμίζει τα της διαδικασίας της. Έκφραση του δικαιώματος τούτου είναι το Άρθρο 73.1 του Συντάγματος το οποίο όμως δεν είναι ούτε εξαντλητικό ούτε περιοριστικό του τρόπου ασκήσεως του εν λόγω κυριαρχικού δικαιώματος της Βουλής των Αντιπροσώπων. Ως εκ τούτου η Βουλή των Αντιπροσώπων δύναται να ρυθμίζει την διαδικασία της όχι μόνο με τον κανονισμό της, αλλά και οποτεδήποτε τούτο χρειάζεται, με ειδικές για το σκοπό αυτό αποφάσεις της, οι οποίες είναι ισοδύναμες προς κανονισμό της Βουλής των Αντιπροσώπων.

3. Δια τούτο η Βουλή των Αντιπροσώπων ασκώντας το προαναφερθέν κυριαρχικό δικαίωμά της, και δυνάμει και του «Δικαίου της Ανάγκης», δύναται και κατά το στάδιο της εκλογής του Προέδρου της να καθορίζει με απόφασή της ειδική διαδικασία για την εκλογή του Προέδρου της εις περίπτωση κατά την οποία κανένας υποψήφιος δεν συγκεντρώσει την πλειοψηφία η οποία απαιτείται από το Άρθρο 78.1 του Συντάγματος, νοουμένου βεβαίως ότι η περί ειδικής διαδικασίας απόφαση της Βουλής των Αντιπροσώπων θα ψηφίζεται με την πλειοψηφία η οποία απαιτείται από το Άρθρο 78.1 του Συντάγματος. Δεν είναι δε αποδεχτό ότι η απόφαση για την προαναφερθείσα ειδική διαδικασία επαφίεται χωριστά, δυνάμει του Άρθρου 72 του Συντάγματος, στους Βουλευτές οι οποίοι εκλέγονται αντίστοιχα από την Ελληνική και την Τουρκική κοινότητα, με κίνδυνο να υιοθετούνται διαφορετικές διαδικασίες για την εκλογή του Προ-

έδρου και του Αντιπροέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία είναι ενιαίο σώμα.

4. Όπως και η εκλογή του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων έτσι και οποιαδήποτε απόφαση της περί ειδικής διαδικασίας για την εκλογή Προέδρου της δεν καλύπτεται, λόγω της φύσεώς της, από τις πρόνοιες του Άρθρου 52 του Συντάγματος, γιατί η υπαγωγή της εκλογής του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, ή αποφάσεως της περί ειδικής διαδικασίας για την εκλογή αυτή, στα δικαιώματα του Προέδρου της Δημοκρατίας τα οποία αναφέρονται στο εν λόγω Άρθρο 52 θα ήταν αντίθετη με το κυριαρχικό δικαίωμα της Βουλής των Αντιπροσώπων να ρυθμίζει τα της διαδικασίας της και επίσης θα παρεβίαζε τον διαχωρισμό μεταξύ της Νομοθετικής και της Εκτελεστικής Εξουσίας.

5. Η παρούσα διαδικασία για ερμηνεία του Συντάγματος, δυνάμει του Άρθρου 149(β), αποτελεί εκπλήρωση συνταγματικά επιβεβλημένου καθήκοντος της Δικαστικής Εξουσίας προς τη Νομοθετική Εξουσία και δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι αποτελεί επέμβαση στο προαναφερθέν κυριαρχικό δικαίωμα της Βουλής των Αντιπροσώπων ή ότι παραβιάζει τον διαχωρισμό μεταξύ της Νομοθετικής και της Δικαστικής Εξουσίας.

6. Εν όψει των ανωτέρω η ασάφεια στο Άρθρο 72 του Συντάγματος, αναφορικά με την εκλογή Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων, ερμηνεύεται σε συσχετισμό όχι μόνο με το Άρθρο 78.1 του Συντάγματος, αλλά επίσης και σε συσχετισμό με το κυριαρχικό δικαίωμα της Βουλής των Αντιπροσώπων να ρυθμίζει τα της διαδικασίας της και με το «Δίκαιο της Ανάγκης», όπως αναφέρεται στην παρούσα Απόφαση.

ΠΙΚΗΣ Δ.: Παρά τη διαφωνία μου ως προς την εγκυρότητα της αιτήσεως των Βουλευτών του Δημοκρατικού Κόμματος για ερμηνεία του Άρθρου 72 του Συντάγματος, που εκφράζεται στην απόφαση μου της 27.12.85, δεσμεύομαι από το αποτέλεσμα της απόφασης της πλειοψηφίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου και είμαι υποχρεωμένος να προχωρήσω στην ουσιαστική εξέταση της αιτήσεως.

Με την αίτηση που καταχωρήθηκε μετά την άδεια του Δικαστηρίου, καλούμεθα να αποφασίσουμε αν το άρθρο 72, κρινόμενο σαν ξεχωριστή συνταγματική πρόνοια ή σε συ-

σχετισμό με το Άρθρο 78.1 του Συντάγματος, επιβάλλει την εκλογή του Προέδρου της Βουλής με απλή πλειοψηφία, δηλαδή με πλειοψηφία 50% συν 1 των ελλήνων Βουλευτών της κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων ή εκείνων που λαμβάνουν μέρος στη ψηφοφορία.

5

2) Κατά τη διάρκεια της συζητήσεως της προσφυγής ενώπιον μας, οι δικηγόροι του Δημοκρατικού Κόμματος τροποποίησαν το αίτημά τους και έμμεσα ζήτησαν από το Δικαστήριο να αποφασίσει αν η Βουλή δικαιούται να θεσπίσει οποιοσδήποτε κανονισμούς πριν από την εκλογή Προέδρου του Σώματος. Η θέση που διατυπώθηκε είναι ότι η Βουλή μπορεί να ασκήσει την Κανονιστική της δικαιοδοσία μετά τη συγκρότηση της σε Σώμα που συντελείται μετά την εκλογή του Προέδρου και των άλλων αξιωματούχων της Νομοθετικής Εξουσίας. Η μεταβολή των θέσεων των αιτητών επήλθε, όπως είναι φανερόν, μετά τα γεγονότα που μεσολάβησαν από την παραχώρηση άδειας από το Ανώτατο Δικαστήριο για την καταχώρηση της προσφυγής και, συγκεκριμένα, την υιοθέτηση αποφάσεως από τα μέλη της Βουλής, υπό την ιδιότητά τους σαν Έλληνες Βουλευτές της Κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων που ρυθμίζει το θέμα εκλογής Προέδρου του Σώματος.

10

15

20

3) Το Ανώτατο Δικαστήριο δεν έχει δικαιοδοσία να εξετάσει οποιαδήποτε θέματα άλλα από εκείνα που τέθηκαν από την προσφυγή. Περιορίζεται επομένως το Δικαστήριο να αποφασίσει κατά πόσο το Σύνταγμα θέτει οποιοσδήποτε θεσμικούς περιορισμούς ως προς την πλειοψηφία που είναι αναγκαία για την εκλογή του Προέδρου της Βουλής.

25

Οι δικηγόροι των άλλων Κομμάτων στη Βουλή εισηγήθηκαν ότι κάθε ασάφεια αναφορικά με τον τρόπο εκλογής του Προέδρου έχει διευκρινιστεί μετά την απόφαση της Βουλής, της 27.12.85, που λήφθηκε στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων των ελλήνων Βουλευτών της κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων.

30

4) Το γεγονός ότι η Βουλή των Αντιπροσώπων λειτουργεί από το 1964 χωρίς τους τούρκους Βουλευτές, θάσει του δικαίου της ανάγκης (Γενικός Εισαγγελέας ν. Ιμπραχίμ και Άλλων, 1964 Α.Α.Δ. 195' και Αλούπας ν. Εθνικής Τραπέζης (1983) 1 Α.Α.Δ. 55), δεν έχει μεταβάλει τον συνταγματικό χαρακτήρα του Σώματος ή τις εξουσίες των Μελών του.

35

40

5) Το μόνο θέμα το οποίο τίθεται προς ερμηνεία είναι οι πρόνοιες του Άρθρου 72 και, ειδικότερα, αν το άρθρο αυτό του Συντάγματος επιβάλλει οποιουσδήποτε περιορισμούς σχετικά με την αναγκαία πλειοψηφία για την εκλογή του Προέδρου της Βουλής.

Η απάντηση στο ερώτημα είναι αρνητική για τους λόγους που δίδονται πιο κάτω:-

(α) Το Άρθρο 72 του Συντάγματος αποτελεί αυτοτελή πρόνοια που καθορίζει τους εκλέκτορες για το αξίωμα του Προέδρου και Αντιπροέδρου της Βουλής. Οι εκλέκτορες αυτοί είναι οι έλληνες και τούρκοι βουλευτές, αντίστοιχα, ενεργούντες στα πλαίσια των βουλευτικών τους καθηκόντων κατά την πρώτη συνεδρία της νέας Βουλής. Τα καθήκοντα αυτά ασκούν μετά την ανάληψη των καθηκόντων τους που ακολουθεί τη βουλευτική διαβεβαίωση, όπως ορίζει το Άρθρο 69 του Συντάγματος.

Κατά την πρώτη συνεδρία του Σώματος οι έλληνες και τούρκοι Βουλευτές εκλέγουν στην ίδια συνεδρία, αλλά ξεχωριστά, τον Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο της Βουλής.

(β) Κρινόμενο στο σύνολό του το Άρθρο 72, καθιερώνει τον τρόπο εκλογής των αξιωματούχων της Νομοθετικής Εξουσίας που αποτελεί, κατά το σύστημα διαχωρισμού των πολιτειακών εξουσιών που ισχύει στην Κύπρο προνομία του Σώματος.

(γ) Το Άρθρο 72 αποτελεί αυτοτελή πρόνοια και η λήψη αποφάσεων για την εκλογή Προέδρου και Αντιπροέδρου δεν υπόκειται στις διατάξεις του Άρθρου 78.1 του Συντάγματος. Εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των ελλήνων Βουλευτών του Σώματος να ρυθμίσουν τον τρόπο εκλογής του Προέδρου της Βουλής. Σύμφωνα με το Άρθρο 72 του Συντάγματος ο Πρόεδρος της κυπριακής Βουλής των Αντιπροσώπων εκλέγεται από τους έλληνες Βουλευτές του Σώματος.

Ο διαχωρισμός των διατάξεων των Άρθρων 72 και 78 του Συντάγματος αναγνωρίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στον Κανονισμό του Σώματος που θεσπίστηκε στις 19.12.80 βάσει των εξουσιών που παρέχονται στη Βουλή από το Άρθρο 73.1 του Συντάγμα-

τος. Η εκλογή Προέδρου της Βουλής, όπως ορίζει ο Κανονισμός 6, διενεργείται βάσει των προνοιών του Άρθρου 72, ενώ η Νομοθετική της αρμοδιότητα υπόκειται στις διατάξεις του Κεφ. Α' των Κανονισμών (Κανονισμοί 49 μέχρι 62).

5

- (δ) Η παράλειψη του συνταγματικού νομοθέτη να καθορίσει τον τρόπο εκλογής των αξιωματούχων του Σώματος δεν είναι τυχαία, αλλά συναρτάται με τη φύση της αρμοδιότητας αυτής που είναι αλληλένδετη με την αυτοτέλεια και αυτονομία του Σώματος, συνάδει δε με τους συνταγματικούς θεσμούς που ισχύουν σε πολλές άλλες χώρες (Σύνταγμα της Γαλλικής Δημοκρατίας 1958), όπως αναθεωρήθηκε το 1963—Άρθρο 32, Σύνταγμα της Δανίας 1971—Άρθρο 35.2, Σύνταγμα της Ιρλανδικής Δημοκρατίας 1937, όπως αναθεωρήθηκε το 1972, Σύνταγμα Ιταλίας 1948, όπως αναθεωρήθηκε το 1967,—Άρθρο 63. Επίσης Σαρίπολος—Συνταγματικό Δίκαιο, 2ος Τόμος, σ. 287).

10

15

Αφήνει το Σύνταγμα τη ρύθμιση της εκλογής Προέδρου στους έλληνες Βουλευτές του Σώματος χωρίς κανένα περιορισμό. Ίσως η μόνη επιφύλαξη που εξυπακούεται από τις πρόνοιες του Άρθρου 72, είναι ότι καμιά ρύθμιση του θέματος εκλογής Προέδρου της Βουλής δεν πρέπει να οδηγεί σε αποτελμάτωση που αναπόφευκτα καταλήγει σε παράλυση του κράτους.

20

25

- (ε) Καμιά πρόνοια του Συντάγματος δε θέτει περιορισμούς σχετικά με την πλειοψηφία που χρειάζεται για την εκλογή Προέδρου της Βουλής. Όπου ο συνταγματικός νομοθέτης απαιτεί ειδική πλειοψηφία, το καθόρισε ρητά στο Σύνταγμα, όπως στην περίπτωση της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας (Άρθρο 39 του Συντάγματος). Για την εκλογή των υπολοίπων αιρετών αξιωματούχων της πολιτείας, όπως οι Βουλευτές της Βουλής και των Κοινοτικών Συνελεύσεων, δεν απαιτείται από το Σύνταγμα ειδική πλειοψηφία (Άρθρα 66 και 97 του Συντάγματος).

30

35

Απόφαση ως ανωτέρω.

1985 December 30

[TRIANTAFYLIDIS, P., A. LOIZOU, MALACHTOS, DEMETRIADES,
LORIS. STYLIANIDES, PIKIS, KOURRIS, JJ.]

IN THE MATTER OF ARTICLE 149 (b)
OF THE CONSTITUTION

GEORGHIOS LADAS AND OTHERS,

Applicants.

(Case No. 1061/85).

*Constitutional Law—Constitution, Articles 72, 78.1, 73.1 and
52—House of Representatives—Election of President of
the House—The required for such election majority is the
majority provided for the taking of a decision by the House
5 under Article 78.1—The prerogative of the House to re-
gulate its own procedure—Such prerogative may be exer-
cised by a special for a purpose decision—Such decision is
taken by the majority provided in Article 78.1, but it is
not subject to Article 52 of the Constitution—In case none
10 of the candidates secures the required by Article 78.1
majority for his election as President of the House, the
House may in the course of the exercise of its said pre-
rogative and by virtue also of the Law of Necessity pre-
scribe by a decision for this purpose special procedure for
15 the election of its President.*

On the 27th December 1985 the Supreme Court granted
leave to the applicants, under rule 15(2)(b) of the Sup-
reme Constitutional Court Rules of Court, for the com-
mencement of the present proceedings for the interpreta-
20 tion: under Article 149(b) of the Constitution, of Article 72
of the Constitution in conjunction with Article 78.1 of the
Constitution, in relation to the election of the President of
the House of Representatives.

Held, Pikis, J. dissenting:

25 (1) In accordance with Article 72 the Representatives
who are elected by the Greek Community elect the Presi-
dent of the House of Representatives. As however, the
said Representatives elect, as specially designated electors,
the President of the House on behalf of the whole House
30 of Representatives, their decision in this respect is a de-

cision of the House in the sense of a "decision" under Article 78.1 and is passed by a simple majority of the Representatives who are present and voting.

(2) The Regulation of its own procedure is a prerogative of the House of Representatives. Article 73.1 is a facet of such prerogative and is neither exhaustive nor restrictive of the manner of the exercise of such prerogative. The House may exercise such prerogative at any time not only by its Standing Orders but also by special for this purpose decisions.

(3) Thus in case none of the candidates for President of the House of Representatives secures a majority as required by Article 78.1 of the Constitution the House may in the exercise of the said prerogative and also by virtue of the "Law of Necessity" prescribe by a decision a special procedure for the election of its President. It cannot be accepted that such a decision may be taken separately under Article 72 by the Representatives elected, respectively, by the Greek and the Turkish Communities, with the risk that different procedures may be adopted for the election of the President and the Vice President of the House.

(4) Any such decision for special procedure for the election of the President of the House does not come within the provisions of Article 52 of the Constitution because such a subjugation would have been contrary to the said prerogative of the House.

(5) By this proceeding for the interpretation of the Constitution there is being discharged a constitutionally imposed duty of the Judicial Power towards the Legislative Power.

Judgment as above.

Cases referred to:

Attorney-General v. Ibrahim and Others 1964 C.L.R. 195;

Aloupas v. National Bank of Greece (1983) 1 C.L.R. 55.

Recourse.

Recourse by the Representatives of the Democratic

Party in the House of Representatives for the interpretation under Article 149(b) of the Constitution in conjunction with Article 78(1) of the Constitution in relation to the election of the President of the House of Representatives.

- 5 *P. Polyviou* with *Chr. Triantafyllides*, for the applicants.
 Ph. Clerides with *M. Papapetrou* personally as Representatives and for the other Representatives of ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑ in the House of Representatives.
- 10 *M. Christophides* personally as a Representative and for the other, except *A. Markides*, Representatives of the Democratic Rally (ΔΗΣΥ) in the House of Representatives.
 A. Markides personally as a Representative.
- 15 *E. Efstathiou* and *D. Eliades* personally as Representatives and for the other Representatives of Σ.Κ. ΕΔΕΚ in the House of Representatives.

Cur. adv. vult.

- 20 TRIANTAFYLLIDES *P.* read the following judgment of the Court: On the 27th December 1985 the Supreme Court granted leave to the applicants, under rule 15(2)(b) of the Supreme Constitutional Court Rules of Court, for the commencement of the present proceedings for the interpretation, under Article 149(b) of the Constitution, of Article 72 of the Constitution in conjunction with Article 78(1) of the Constitution, in relation to the election of the President of the House of Representatives.
- 25

- 30 On the 28th December 1985 the Supreme Court heard the views of the applicants, who are the Representatives of the Democratic Party (ΔΗΚΟ) in the House of Representatives, and also the views of the other Representatives—(of ΑΚΕΛ-ΑΡΙΣΤΕΡΑ, of the Democratic Rally (ΔΗΣΥ) and of Σ.Κ. ΕΔΕΚ)—in the House of Representatives.

- 35 The unanimous decision of the majority of the Members of the Supreme Court (*M. Triantafyllides*, *A. Loizou*, *Y. Malachtos*, *D. Demetriades*, *A. Loris*, *D. Stylianides* and *A. Kourris*) is the following:

1. In accordance with Article 72 of the Constitution the

Representatives who are elected by the Greek Community elect the President of the House of Representatives. As, however, the said Representatives elect, by virtue of Article 72 of the Constitution, as specially designated electors, the President of the House of Representatives on behalf of the whole House of Representatives, their decision in this respect is a decision of the House of Representatives in the sense of a "decision" of the House of Representatives under Article 78.1 of the Constitution and is passed by a simple majority vote of the Representatives who are present and voting.

2. The regulation of its own procedure is a prerogative of the House of Representatives. A facet of such prerogative is Article 73.1 of the Constitution which however is neither exhaustive nor restrictive of the manner of the exercise of the said prerogative of the House of Representatives. Consequently the House of Representatives may regulate its own procedure not only by its Standing Orders, but, also, whenever this is necessary, by special for this purpose decisions, which have the force of Standing Orders of the House of Representatives.

3. Thus the House of Representatives in the course of the exercise of its aforesaid prerogative, and by virtue also of the "Law of Necessity", may, when electing its President, prescribe, by a decision for this purpose, special procedure for the election of its President in case none of the candidates secures the majority which is required by Article 78.1 of the Constitution, provided of course that the decision of the House of Representatives regarding the special procedure will be passed by the majority which is required by Article 78.1 of the Constitution. And it cannot be accepted that such a decision about the said special procedure may be taken separately, under Article 72 of the Constitution, by the Representatives elected, respectively, by the Greek and Turkish Communities, with the risk that different procedures may be adopted for the election of the President and the Vice-President of the House of Representatives which is one single body.

4. The election of the President of the House of Representatives, as well as any decision of the House as regards special procedure for the election of its President, does not, in view of its nature, come within the provisions of Article

52 of the Constitution, because to subjugate the election of the President of the House of Representatives, or its decision about a special procedure for such election, to the powers of the President of the Republic which are referred to in the said Article 52 would be contrary to the prerogative of the House of Representatives to regulate its own procedure and would, also, contravene the separation between the Legislative and the Executive Powers.

5. By this proceeding for the interpretation of the Constitution, under Article 149(b), there is being discharged a constitutionally imposed duty of the Judicial Power towards the Legislative Power and it is not possible to treat such proceeding as being an interference with the aforesaid prerogative of the House of Representatives or as contravening the separation between the Legislative and the Judicial Powers.

6. In the light of the foregoing the ambiguity in Article 72 of the Constitution, regarding the election of the President of the House of Representatives, has been resolved in conjunction not only with Article 78.1 of the Constitution, but, also, in conjunction with the prerogative of the House of Representatives to regulate its own procedure and with the "Law of Necessity", as stated in this Judgment.

PIKIS J.: 1) Notwithstanding my disagreement as to the validity of the application of 16 Representatives of the Democratic Party for the interpretation of Article 72, set out in my dissenting judgment of 27th December, 1985, I am bound by the decision of the majority of the Supreme Court and consequently I must take cognizance of the application and proceed with the substantive examination of the issues raised therein.

By the application filed following the leave of the Supreme Court, we are invited to decide whether Article 72 of the Constitution, examined separately or in conjunction with Article 78.1 of the Constitution, requires that the President of the House of Representatives be elected by "simple majority", that is, with a majority of 50% plus one, of the Greek Representatives to the House of Representatives or those present and voting.

2) In the course of argument of the case before us,

counsel for the Democratic Party modified their request for relief and indirectly asked the Court to decide whether the House of Representatives is competent to enact regulations before the election of the President of the legislative body. The suggestion put forward is that the House is incompetent to exercise its rule-making powers before the due composition of the House into a legislative chamber that can only be accomplished after the return of the President and other dignitaries of the House. It is obvious the changed position of the applicants reflects the events that occurred subsequent to the granting of leave for the filing of the present recourse and in particular, the adoption by the Members of the House of Representatives, in their capacity as Greek Representatives in the House of Representatives, of a decision that regulates matters pertaining to the election of the President of the Body. 5
10
15

3) The Supreme Court has no jurisdiction to examine matters other than those raised before it by the recourse. Consequently the Court is confined to decide whether the Constitution imposes any institutional restrictions respecting the majority necessary for the election of the President of the House of Representatives. 20

Counsel of the other Parties represented in the House submitted that every ambiguity in relation to the election of the President has been clarified by the decision of the House of 27th December, 1985, taken within the framework of the competence of the Greek Members of the House of Representatives. 25

4) The fact that the House of Representatives functions since 1964 without the Turkish Representatives, on the basis of the Law of Necessity (*Attorney-General v. Ibrahim and Others*, 1964 C.L.R. 195, and *Aloupas v. National Bank* (1983) 1 C.L.R. 55), has not altered the constitutional character of the Body or the powers of its Members. 30
35

5) The only matter posing for decision is the interpretation of the provisions of Article 72, specifically whether this article of the Constitution imposes any restrictions in connection with the majority necessary for the election of the President of the House of Representatives. 40

The answer is in the negative for the following reasons:

- 5 (a) Article 72 of the Constitution is a separate and self-existent provision of the Constitution that specifies the electors for the offices of President and Vice-President of the House of Representatives. The electors are the Greek and Turkish Representatives respectively, acting in the context of their parliamentary duties at the first meeting of the term of office of the House of Representatives. This electoral duty is exercised after they assume office following the affirmation of respect for the Constitution and Laws made thereunder given under Article 69 of the Constitution. At the first meeting of the Body the Greek and Turkish Representatives elect at the same meeting but separately the President and Vice-President of the House.
- 10
- 15
- (b) Examined in its totality Article 72 establishes the mode of election of the functionaries of the legislative chamber that constitutes, in accordance with the system of separation of powers applicable in Cyprus, a privilege of the House.
- 20
- (c) Article 72 constitutes a separate and self-existent provision; the decisions for the election of the President and Vice-President of the House are not subject to the provisions of Article 78.1 of the Constitution. It lies in the discretion of the Greek Representatives to regulate the manner of election of the President of the House. According to Article 72 of the Constitution the President of the House of Representatives is elected by the Greek Members of the House. The distinction between the provisions of Articles 72 and 78 was acknowledged by the House in the Standing Orders enacted on 19th December, 1980, in exercise of the powers vested in the House by Article 73.1 of the Constitution. Regulation 6 provides that the election of the President takes place under Article 72 while the legislative power of the House is exercised in accordance with the provisions of Cap. 'A' of the Regulations (Regulations 49 - 62).
- 25
- 30
- 35
- (d) The omission of the constitutional legislator to specify the manner of election of the officers of the
- 40

House is not accidental but reflects the nature of the competence bound up with the self-existence and autonomy of the House of Representatives, compatible as it is with the constitutional institutions obtaining in many other countries. (*Constitution of the French Republic 1958*, as revised in 1963—Article 32; *Constitution of Denmark 1971*—Article 352; *Constitution of the Irish Republic 1937*, as revised in 1972—Article 9; *Constitution of Italy 1948*, as revised in 1967—Article 63. See also *Saripolos - Constitutional Law*, Vol. 2, p. 287). 5
10

The Constitution leaves without any restriction whatever, the regulation of matters pertaining to the election of the President of the House to the Greek Representatives. Perhaps the only limitation to the powers of the Representatives in this area implicit in the provisions of Article 72, is that no solution to the subject should lead to a stalemate that would inevitably result in the paralysis of the State. 15

- (c) No provision of the Constitution imposes any limitations with regard to the majority necessary for the election of the President of the House. Where the constitutional legislator intended to provide for a specific majority, it said so expressly in the Constitution as in the case of the election of the President of the Republic (Article 39 of the Constitution). For the return of the remaining electible dignitaries of the State, as in the case of Representatives to the House of Representatives, and Communal Chambers, the Constitution does not require a specific majority (Articles 66 and 97 of the Constitution). 20
25
30

Judgment as above.